

מסורת הש"ס

(א) [צ"ל והנהגה] (ב) מעשרות
פ"א מ"א, (ג) [צ"ל דתני],
(ד) [ב"מ כ"א:], (ה) [צ"ל
דמקן], (ו) [מעשרות פ"א
מ"א], (ז) [במדבר י"ח,
(ח) [צ"ל במשנה],

הגהות הב"ח

(א) גבי ואע"פ שקפה:
(ב) תוב"ד"ה וזין וכו'
בסוף דריכה משום
דליכא: (ג) ר"ה שמונה
והי' כחלה דמו אלמא
קדוש כ"ל ומיתא אמרין
נמחק: (ד) ר"ה ואע"פ
וכי' אין הטבל מתחייב
במעשר עד:

מוסף רש"י

יין משיקפה. משיקפה
התרניס על פי הבור
כשתחיל להיות מוסק
ועולין חגין ומשליק (ב"מ
צ"ב). משיקפה לבור. הוי
גמור למעשר (שם).
משיקפה בחביות.
שטול חרניס האלים על
פי החביות (ביצה יד').

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נו.

עין משפט
נר מצוה

בב א מ"י פ"ג מהל'
תרומות הלכה י'
בב ב מ"י פ"ט מהל'
תרומות אובלי הלכה
ט ופ"ו מהלכות כבודם
הל' צ"ו:
בב ג ד מ"י פ"ג מהל'
מעשר הלכה י'
טושי"ע י"ד פ"י שלא סעיף
פ"ו:

רבינו חננאל

ואין בוצרין עם ישראל
שעושה פירותיו בטומאה.
וכל שכן שאין דורכין.
אבל בוצרין עם העובד
כוכבים בגת שמונה
לגרום טומאה לחולין
שבארץ ישראל: פ"קא
אין עושין יין נסך
עד שירד לבור. ירד
לבור מה שבבור אסור
והשאר מותר. איני והתניא
במשיקפה נעשה יין נסך.
ופרקין מותרין רבנן היא
בריייתא ר' עקיבא דתניא
יין משיקפה לבור רבי
עקיבא אומר משיקפה.
פ"י קיפוי הסרת הקצף
מעל היין. כדכתיב קצף
על פני הכמים (כאן חסר ושיטה
אחת מן הכותב) ואבעיא להו
קיפוי דתני קיפוי דבור
הוא או קיפוי דחבית.
ופשיט תא שמע דתני
במעשרות פרק ראשון
היין משיקפה פ"י אסור
ליטול ממנו עד שיתעשר
שכבר נגמרה מלאכתו
למעשר. ואע"פ שקפה
קולט מן הגת העליונה
ומן הצינור ושותה. ש"מ
קיפוי דבור ש"מ. ומדתני
רב זביד רבי עקיבא
אומר משיקפה. מתוך
נמי לבריייתא דתני ר'
עקיבא אומר משיקפה תני
לה הכי ר' עקיבא אומר
משיקפה וישלה בחביות
כי היכי דלא תקשי
דבבי עקיבא אור' עקיבא
ומתניתין דתני יין נסך
עד שירד לבור משום
חומרא היין נסך תני

ואין בוצרין עם ישראל וב"ש שאין דורכין. פ"י ואפילו בסוף
דריכה (ב) דליכא סיוע לטומאה דאורייתא והא דליצטרך
למייתי כ"ש הכא טפי מצמשה ראשונה היינו משום דלי לא תנא
הכא כ"ש ה"א טעמא דאין בוצרין אינו משום סיוע אלא משום גרם
טומאה וקמ"ל השתא דטעמא משום
סיוע כמו בסוף דריכה:

שמות ר' לגרום טומאה לחולין
שבא"י. פרש"י ואפילו

הכי אין בוצרין עם ישראל דה"מ
שמונה לגרום טומאה בשל עובד
כוכבים אצל שכל ישראל טבולים הם
למנוחה ואסור לגרום טומאה
למנוחה דכתיב ואני הנה נתתי לך
את משמרת תרומותי בשמי תרומות
הכבוד מדבר וקשיל מההיא דמייתי
בפ"ק דנדה (ו' ו' ושם ד"ה טול) תנן
התם נולד לה ספק טומאה עד שלא
גלגלה תעשה בטומאה משגלגלה
תעשה בטומאה כו' וקסבר חולין
הטבולין לחלה כחלה דמו אלמא
(ג) אמרין קודם גלגול שלא חלה
עליה עדיו חיוז חלה אמרין דתעשה
בטומאה והכל נמי חיוז חלה
למנוחה עד שיעשו יין ולמה לא
יעשו בטומאה כיון שמונה לגרום
טומאה ויש שדוחין לומר דשמי התם

דכל זמן שהא קמח אין כאן חיוז חלה כלל אצל תרומה ראיה מעשה
שהא בעננים מידי דהוה אדעשר שהקדימו בשבילים אכן דבר תימה
הוא להחשיבה טבול לתרומה קודם מירוח ועוד הקשה רבינו יהודה
דבבא תניא בתוספתא דחלה (פ"א ע"ט) במה ק' דלול ספק טומאה
כו' וכן פירות שנוול להם ספק טומאה עד שלא נגמרה מלאכתן יעשו
בטומאה משגמרה מלאכתן יעשו בטומאה תלויה בזה ספק אמרו בדבר
הספק לתרומה אלמא אפילו בפירות נמי אמרין הכי אכן
יש לתרץ דשמי התם שכבר נולד להם ספק טומאה וא"ל עוד להיות טהור
לגמרי אצל כאן יש לו ליזהר שלא לטמא אותה לכתחלה מיהו
קשיל מההוא דפרק הניקין (גיטין דף ס"א. ושם ד"ה רש"י) דקאמר רישא
בטומאה חולין פירוש שמונה לסייע קודם שמתיל למים לפי שאין
שם אלא טומאת חולין ואף על פי שיצא להפריש לבסוף חלה בטומאה ומ"ש
מהא דהכא ואור"י דבגיטין ליכא אלא חשדא בעלמא שחשודה
לעשות פירותיה בטומאה אצל כאן דודאי עושה פירותיה בטומאה אסור
לסייע לו אפי' מתחלה וקשה לפי' זה דמתני' קמתי לא לשין ולא
עורכין משמע הא צריה וטחינה שריא ופ' הניקין (שם דף ס"א) תנן דוררת
וטוחנת גבי אשם עם הארץ ופר"י התם דוקא דאין כאן
אלא חשד בעלמא שחשודה לעשות בטומאה אצל אש עושה בודאי בטומאה
חלה שריא וטחינה אף בעושה בודאי בטומאה וההיא דגיטין מיירי
בפירות שהוכשרו כבר ולכן דודאי אש עושה בודאי בטומאה אסור אף
לצורר ולטחון מיהו צירושלמי תני עלה דמתני' לא צוררין ולא
טוחנין עמו ופר"י מההיא דגיטין דקמתי צוררת וטוחנת ומשני כאן
צלותא כאן בשאינו לותם פ"י הכא מיירי שהוכשרו וההיא דגיטין בלא
הוכשרו ואינו יורד לחלק כלל בין חשוד לעושה בודאי ולדברי ר"ת
נוכל לומר לא לשין ולא טוחנין כדברי הירושלמי ומיירי בין הכא
בין התם בהוכשרו וטעמא דהכא משום דעושה בודאי בטומאה הוא
ולכן לא צוררין ורבי יהודה מלא פ"י אחד בפ"י רבינו שלמה כתב
ידו אצל לא בוצרין עם ישראל כו' ואע"ג דבבא לן השתא דמותא
לגרום טומאה לחולין דקמתי סיפא ה"מ דעובד כוכבים א"ל ישראל
חבר שלא יכלול רק צימי טומאתו אצל ישראל רשע עובד צריה הוא
ססופו למחנותו טמא ודריכתה לך עומדת הלכך אסור
לסייעו ע"כ לשוני: ר"ב עקיבא אומר משיקפה. תימה כיון דר"ע
מיקל הוא עד שיקפה מיצעי ליה כדאמרין בפרק השוכר את
הפועלים (ב"מ דף פ"ח. ושם ד"ה עד) גבי קישואין ודילועין מאי
לאו משיקסו בשדה לאו משיקסו צבית אי הכי עד שיקסו מיצעי ליה
וי"ל דשמי התם דליכא למיטעי ולמימר פסק דשדה אצל הכא
ליכא למיטעי מירי דודאי אין שום קיפוי קודם ירידתו לבור:

ואע"פ שקפה קולט מן הגת העליונה. פ"י אצל מן התחמונה
כלומר מן הבור אסור לשמות אף עראי שהרי הוקצע למעשר תימה
האי גת היכא קאי אי בשדה הוא כדכר כל גתות שלהם שהיו בשדה
כדמוכח בפרק המוכר את הבית (ב"מ דף ע"א) דתנן מכר את
השדה לא מכר את הגת וגבי צית לא תני ליה וא"כ דבגת שצדה
מיירי ליסתרי אפילו מן התחמונה שהרי לא ראה פני הבית ואמרין
(ב"מ דף ע"א) ה"מ הטבל מתחייב (ד) עד שיראה פני הבית וכו'
הכא בגת העומד צבית והכנים שם העננים א"כ אין יוקצע
ש"ז למעשר כדאמר גבי תבואה שהכניסה בזמן שלה וי"ל דלעולם
אימא לך דמיירי בגת שצדה וה"ק קולט מן הגת ויכניסו צבית
לצית וישתה שכל זמן שלא ירד לבור לא נגמרה מלאכתן ואין
ראיית פני הבית מתחייב במעשר אלא בדבר שנגמרה מלאכתו
אצל דודאי לא יקח מן הבור ויכניסו צבית וישתה ואיבעית
אימא לעולם מיירי בגת שצבית ולא דמי לתבואה שאין דרכה
להכניסה צבית בזמן הלכך כי הכניסה בזמן מו לא מיקבע
למעשר אצל יין שדרכו להכניסו בעננים ושם נעשה גרנו ודאי
נעשיית גורן שלו נקבע ורואה מקישואין ודילועין דאמרין
פ"י הפועלים (שם דף פ"ח. ושם ד"ה לא) דמשיקסו צבית הוי
גמר מלאכתן למעשר ואע"פ שהכניסה בפקס שלהם: תרצה
נמי להך קמיתא. ומתני' דאע"פ שקפה דדייקין מינה ש"מ
קיפוי דבור איתא כרצון: ר"ימא תלתא תנאי גינהו. תימה
אמאי לא קא משני מתניתין עד שירד לבור ויקפה דמתוך
למתני' קמיתא וי"ל דא"כ אדמפלגי בסיפא בין ירד לשאר שגת
ליפלוג צירי נמי בין קיפוי לשאינו קיפוי אלא לאו ש"מ
דקסבר מתני' דמה שצבור אף קודם קיפוי אסור ואי"י (בריייתא)
דמעשר (פ"א מ"י) נמי דתני דהא אע"פ שקפה קולט מן הגת כו'
אדמפלגי בין מה שצבור למה שגת ליפלוג וליתני במה שצבור
בין קיפוי לשאינו קיפוי וי"ל דאין ה"י דהא תנא ליה רישא
יין משיקפה אלמא אינו נעשה יין עד שיקפה אלא בסיפא
רבותא נקט דסד"א כיון שאלו שצבור קפוי ויש
אסור גמור לפניו ליגזור על מה שגת וצנור אטו דבור
דבכל יצא לטעות אש נמיר לשמות מן הצנור שישתה
ג"כ מן הבור הסמוך לו אצל במתני' דתני ברישא אינו
נעשה יין נסך עד שירד לבור ולא היכיר קיפוי כלל
אם איתא דהוה מפליג בין קיפוי ולא קיפוי הוה ליה
למיתנייה ואין לומר דהכא נמי אשמעינן רבותא דאע"ג
דמה שצבור אסור אסור גמור מ"מ השאר מותר ולא
גוררין הא אטו הא דאין וזו רבותא דבבא דאין אין לטעות
אש נמיר כשנגע העובד כוכבים במה שגת להחיר גס
מגעו צבור שהרי הגרמתי מפקסין צביהם והכל יודעים
שהגרמתי עושה יין ואדרכה הוה ליה למנקט רבותא
לפלוגי בין קיפוי לשאינו קיפוי: רבא